

Arbeids- og velferdsdirektoratet
Postboks 5 St. Olavs plass
0130 OSLO

Fellesorganisasjonen (FO)
Mariboegs gate 13
0183 Oslo

Postadresse:
Pb. 4693 Sofienberg
0506 Oslo

Telefon:
+47 919 19 916

E-post:
kontor@fo.no

Bankgiro: 9001.06.35674

Bankgiro kontingent:
9001.08.71394

Org.nr:
870 953 852 MVA

Deres referanse:

Vår referanse: 15/00167-159

Vår dato: 13.12.2022

fo.no

FOs anbefalinger for behandling av økonomisk stønad

Fellesorganisasjonen (FO) er fagforeningen for sosialarbeidere. Vi organiserer nærmere 35 000 barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere.

Anbefalingene bygger på lov om sosiale tjenester i NAV.

Innledning:

Mange står i en krevende tid med økte renter og boutgifter, rekordhøye priser på strøm, drivstoff og mat. Dyrtiden fører flere ut i fattigdom. Det er ikke bare folk uten jobb som sliter med å få endene til å møtes. Også folk i full jobb opplever utfordringer.

Over 115 000 barn vokser opp i familier i vedvarende fattigdom. Trygdeytelser og sosialstønader er ikke justert i takt med prisstigningene. Matsentralene har sin fulle hyre med å skaffe nok mat til alle som kommer til dem for å få mat på bordet. Flere må gå den tunge veien til sosialkontoret for å be om hjelp.

Å oppsøke velferdstjenesten, NAV, for å søke økonomisk sosialhjelp skal ikke oppleves nedverdiggende og skambelagt. Situasjonen er alvorlig og krever handling.

FO er kjent med at det skal utarbeides en veileder til sosialtjenesten i Nav som skal tydeliggjøre og forenkle saksbehandlingen av sosialhjelpssøknader. I den forbindelse vil vi komme med våre anbefalinger til innhold og innretning.

FO anbefaler:

- **Sosialtjenestelovens formålsparagraf legges til grunn ved vurdering av sosialhjelpssøknader etter §§18 og 19, fastsetting av vilkår etter § 20 og stønadsformer etter § 21.**
  - Vedtak skal bidra til å bedre levekårene for vanskeligstilte. Det skal gi sosial og økonomisk trygghet og mulighet til å leve og bo selvstendig. Det skal fremmer overgang til arbeid, sosial inkludering og aktiv deltakelse i samfunnet. Barn og unges situasjon skal tillegges særlig vekt i de skjønsmessige vurderingene.

- **Benytt lengre vedtaksperioder**
  - Vedtaksperiode på opptil 6 måneder benyttes på sosialhjelp til livsopphold og boutgifter, i tilfeller der det er overveiende sannsynlig at søkers situasjon vil være uendret i vedtaksperioden. Dette bør gjelde uavhengig om stønadsmottaker har rett på full eller supplerende stønad.
- **Økonomisk rådgivning prioriteres**
  - Personer med økonomiske problemer må få tilbud om økonomisk råd og veiledning. Det kan være hjelp til å få oversikt over økonomien, sette opp budsjett og lage en plan for prioritering av utgifter i en periode med svært stram økonomi. Når det er behov for det, skal det gis bistand til å forhandle ned rente på lån, forlenge nedbetalingsperioden, periode med avdragsfrihet og/eller søke refinansiering.
- **Realisering av kapital**
  - Sosialtjenesten skal være tilbakeholden med å kreve realisering av kapital, gjennom salg av bolig, bil eller uttak av sparepenger som er avsatt til bestemte formål (for eksempel sparing til barn eller BSU). Slike krav kan føre til en forverring av stønadsmottakernes økonomiske og sosiale situasjon på sikt, og gjøre det vanskeligere å etablere trygge boforhold og overgang til inntektsgivende arbeid, jfr. formålsbestemmelsene i sosialtjenesteloven
- **Dokumentasjonskrav**
  - det lempes på kravene til dokumentasjon i forbindelse med søknader om sosialhjelp i akutte situasjoner. Viktig at det ikke kreves mer dokumentasjon enn hva det er hjemmel for i sosialtjenesteloven, og at man ikke innhenter mer dokumentasjon enn hva som er strengt nødvendig for å vurdere den aktuelle situasjonen. Rutinemessig krav om å fremlegge kontoutskrifter må opphøre, jfr. Rundskriv til lov om sosiale tjenester i Nav, kap. 5.43.2.1 og 5.43.2.2

Lov om sosiale tjenester i NAV:

Behandling av saker om økonomisk stønad etter lov om sosiale tjenester skal ta utgangspunkt i lovens formålsparagraf og vektlegge søkers økonomiske og sosiale situasjon på søknadstidspunktet. Økonomisk stønad sammen med råd og veiledning, skal bidra til sosial og økonomisk trygghet, ha som mål å forebygge sosiale problemer og gjøre søker selvhjulpen.

§ 1. Lovens formål

Formålet med loven er å bedre levekårene for vanskeligstilte, bidra til sosial og økonomisk trygghet, herunder at den enkelte får mulighet til å leve og bo selvstendig, og fremme overgang til arbeid, sosial inkludering og aktiv deltakelse i samfunnet.

Loven skal bidra til at utsatte barn og unge og deres familier får et helhetlig og samordnet tjenestetilbud.

Loven skal bidra til likeverd og likestilling og forebygge sosiale problemer.

Personer som søker økonomisk sosialhjelp som følge av:

- Økte utgifter til strøm som følge av høye strømpriser
- Økte boutgifter som følge av renteøkning på boliglån
- Økte utgifter til bilhold som følge av høye priser på drivstoff og billån
- Økte utgifter som følge av prisøkning på mat og livsopphold
- Varig redusert inntekt på grunn av sykdom, skade eller lyte

-Skal få nødvendig hjelp slik at de kan komme over den akutte krisen, og dersom det er nødvendig, skal de få hjelp, råd og veiledning om hvordan de kan løse utfordringene på lengre sikt, slik at de blir selvhjulpne. Det er særlig viktig at søkere med omsorg for barn får nødvendig hjelp og at barnas behov blir ivaretatt.

Økonomisk sosialhjelp skal i utgangspunktet være midlertidig. Det er derfor viktig at tiltakene ikke forringer livsvilkårene til søkerne, slik at de blir låst i en situasjon som gjør dem varig avhengig av sosialhjelp.

I dyrtiden kan personer med lav inntekt og langvarig stram økonomi ha behov for økonomisk sosialhjelp i en kortere periode for å dekke utgifter til mat, klær, brensel, utgifter til lege og medisiner eller annet. Ytelsen må brukes for å avhjelpe en vanskelig situasjon og gis som en engangsyttelse. Om situasjonen tilsier det, må den innvilges som mer langvarig supplering.

Fattigdom, omfordelingspolitikk og nasjonal innsats

Å bekjempe fattigdom forutsetter en aktiv omfordelingspolitikk, nasjonal innsats og ulike tiltak på kort og lang sikt. Det finnes ikke fattige barn uten fattige foreldre. Vi trenger tiltak som løfter hele familier ut av fattigdom. Økt barnetrygd er et slikt viktig tiltak. Ved å gi familier noe ekstra til jul, bidrar regjeringen på kort sikt til ei bedre jul - ikke minst for barna.

Mange organisasjoner gjør en stor innsats overfor denne gruppa og bidrar til at jula blir enklere for mange. Likevel er det en fallitterklæring for velferdsstaten at familier må oppsøke veldedige organisasjoner og stå i matkø for å få mat på bordet. Dette løser heller ikke fattigdomsproblematikken på lang sikt.

Økonomisk rådgivning

I noen tilfeller vil det være behov for råd, veiledning og bistand til å forhandle om lavere renter på lån, lengre nedbetalingstid eller refinansiere den totale lånebelastningen for å få gunstigere avtaler. Det må derfor sikres tilstrekkelig kapasitet til å håndtere etterspørselen etter bistand fra økonomisk veiledningstjeneste.

Dersom søkers økonomi ikke ser ut til å bedre seg, kan det være nødvendig med mer langsiktige løsninger. Det kan være tilfellet dersom søker har fått varig redusert inntekt på grunn av uførhet, skade eller lyte. Da trengs løsninger som kan bedre søkers økonomi på lang sikt og som kan redusere eller eliminere behovet for supplerende økonomisk sosialstønad og gjøre søker selvhjulpne.

Realisering av kapital

FO anbefaler ikke kortsiktige løsninger som kan skape større problemer på sikt. Ifølge formålsparagrafen i sosialtjenesteloven skal hjelpen bidra til at den enkelte får mulighet til å leve og bo selvstendig. I praksis innebærer det at de med egen bolig, skal få hjelp til å dekke nødvendige utgifter, slik at de kan beholde den. Det vil, i de fleste tilfeller, være den beste løsningen både på kort og lang sikt.

Salg av bolig er sjelden en god løsning for de som står i en midlertidig vanskelig situasjon. Før salg av bolig vurderes, må andre mindre inngripende tiltak være vurdert. En bedre løsning kan være å gi stønad som lån med pant i bolig, så lenge det ikke bidrar til å forlenge søkers vanskelige situasjon. Negative konsekvenser som følge av salg av bolig skal veie tungt i vurderingen. Dette er særlig viktig om søker har omsorg for barn.

Dersom søker eier bil, men er avhengig av den for å få hverdagen til å gå rundt, skal det ikke anbefales salg for å realisere kapital. Dette kan være søkere som trenger bil

for å komme til og fra jobb, følge opp barn eller at bil anses som nødvendig på andre måter. Søker bør få tilbud om hjelp, råd og veiledning som kan bidra til å redusere prisen på forsikring og lån. dersom søker har fått varig redusert inntekt på grunn av uførhet, skade eller lyte.

Dokumentasjonskrav:

Praksis med å kreve kontoutskrift som dokumentasjon til søknad om økonomisk stønad må benyttes bare i særskilte tilfeller, for eksempel der hvor det er grunn til å tro at søker ikke klarer å forvalte økonomien sin og derfor trenger råd, veiledning og bistand til å få oversikt og planlegge framover.

Med vennlig hilsen

Sign
Mimmi Kvisvik
Forbundsleder

Sign
Allis Aresdatter
Seniorrådgiver